

หลวงพ่อสมัย

วัดหนองหญ้าาง จังหวัดอุทัยธานี

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๔

หลวงพ่อสมัย

วัดหนองหญ้าขาว จังหวัดอุทัยธานี
หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔

ชื่อเรื่อง หลวงพ่อสมัย วัดหนองหญ้าบาง จังหวัดอุทัยธานี
หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔

ที่ปรึกษา

นพ.วิชัย โชควิวัฒน์

นพ.เปรม ชินวันทนนานนท์

คารณี อ่อนชมจันทร์

กองบรรณาธิการ

สันติพงษ์ ช้างเผือก

สุภาพร พรภคกุล

เมธิวรรณ ชินวัง

แบบปก

วารี อ่อนชมจันทร์

ดำเนินการผลิต

สถาบันสุขภาพวิถีไทย (สสว.)

ภายใต้สถาบันวิจัยระบบสุขภาพ (สวรส.)

สนับสนุนโดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๒๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่

บริษัท พیمان พรินติ้ง จำกัด

คำประกาศเกียรติคุณ

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔

พระครูอุปการพัฒนกิจ

เจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าบาง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

หลังจากองค์การอนามัยโลกได้มีมติตั้งเป้าหมายให้ประชากรโลกมี “สุขภาพดีถ้วนหน้า เมื่อปี ๒๕๔๓” ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่า ถ้าทั้งการแพทย์แผนปัจจุบันซึ่งเป็นการแพทย์กระแสหลักไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ จำเป็นจะต้องนำการแพทย์แผนดั้งเดิมที่มีอยู่ในแต่ละประเทศมาใช้ประโยชน์ควบคู่ไปด้วย

ประเทศไทยลงนามให้สัตยาบันเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว และเริ่มการฟื้นฟูการแพทย์แผนโบราณของไทยอย่างเป็นทางการ สืบต่อมา มีการส่งเสริมและพัฒนาการใช้สมุนไพรโดยเฉพาะในการสาธารณสุขมูลฐานการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเปิดช่องให้เกิดการแพทย์แผนไทยประยุกต์ และการพัฒนาการแพทย์แผนไทยดั้งเดิม ตลอดจนการตั้งสถาบันการแพทย์แผนไทย และยกระดับเป็นกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยฯ ในเวลาต่อมา

บัดนี้คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพเห็นสมควรสร้างกลไกส่งเสริมแพทย์แผนไทย โดยการสรรหาหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมสถานภาพแพทย์แผนไทยให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยในปีนี้เป็นปีแรก คณะกรรมการเห็นพ้องต้องกันว่าผู้สมควรได้รับการยกย่องประกาศเกียรติคุณเป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ ได้แก่ พระครูอุปการพัฒน์กิจเจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าาง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

พระครูอุปการพัฒน์กิจ เลื่อนชื่อ สมัย จันทร์ประจักษ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ ณ ตำบลหนองไผ่แบน อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี เป็นบุตรของนายสี นางทองสุข จันทร์ประจักษ์ มีพี่น้องท้องเดียวกันรวม ๕ คน (เสียชีวิต ๒ คน) ท่านเป็นคนกลาง จบการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๖ ซึ่งเท่ากับ ม.๔ สมัยนี้ และสมัครเข้าเป็นทหารประจำการจนได้ยศสิบตรี จึงอาสาไปรบที่เวียดนาม เมื่อกลับคืนสู่ภูมิลำเนา ได้บวชเป็นพระภิกษุเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมจนสอบได้นักธรรมเอก และได้ศึกษาและปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานจนได้สมาธิจิต

ในกิจการคณะสงฆ์ได้รับตำแหน่งรักษาการเจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าาง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นเจ้าอาวาส พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้รับฐานานุกรมตามลำดับจนได้เป็นพระครูอุปการพัฒน์กิจ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ และเป็นเจ้าคณะอำเภอเมือง อุทัยธานี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้ประกอบกิจการสาธารณประโยชน์จนได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย

เช่น ได้รับพระราชทาน “เสมาธรรมจักรทองคำ” ในฐานะผู้นำเพื่อประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น

ทางด้านการแพทย์แผนไทยท่านเป็นแบบอย่างของการสืบทอดขนบการเรียนรู้แบบไทยโดยได้รับการถ่ายทอดวิชาจากหมอเขียว ฉลาดัญญิกผู้เป็นลุง ตั้งแต่เมื่ออายุได้ ๑๓ ปี และได้ศึกษาจากตำราการแพทย์ต่างๆ ด้วยตนเอง รวมทั้งได้เข้ารับการอบรมด้านสาธารณสุขมูลฐาน และสมุนไพรที่ทางราชการจัดขึ้น จนมีความรู้แตกฉานและเพิ่มพูนขึ้นโดยลำดับทั้งจากการศึกษาเพิ่มเติม และจากประสบการณ์ในการดูแลรักษาคนไข้ ซึ่งเริ่มเปิดให้บริการ ณ วัดหนองหญ้าาง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ เริ่มจากการรักษาโรคกระดูกหัก ข้อเคลื่อน และต่อมาได้ขยายสู่การดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คือ อัมพาต อัมพฤกษ์ และโรคอื่นๆจนเป็นที่ศรัทธาของประชาชนทั้งจากใกล้ไกลหลายจังหวัดทุกภาคของประเทศ

วิธีการรักษามีทั้งการใช้ยาสมุนไพร และการนวด อบ ประคบ มีการพัฒนาแหล่งสมุนไพรโดยการทำสวนสมุนไพร เป็นแหล่งศึกษางานด้านการแพทย์พื้นบ้านโดยเฉพาะด้านการนวด ซึ่งทำหน้าที่ทั้งการพัฒนาหลักสูตรนวดพื้นบ้าน ร่วมกับมูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา และเป็นแหล่งฝึกอบรมภาคสนามด้านการนวดด้วย

ในการดูแลรักษาผู้ป่วย ท่านได้กำหนดจริยธรรมสำหรับผู้เป็น
หมอว่าจะต้องรักษาศีล ๕ เพื่อเป็นแบบอย่างของผู้ป่วย ตั้งมั่นใน
พรหมวิหารสี่ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มีหิริโอตตปปะ คือ
ความละอายแก่ใจและเกรงกลัวต่อบาป ไม่ใช่วาจาเพ้อเจ้อ ไม่เรียกร้อง
สินจ้างรางวัลไม่ว่ากรณีใดๆ และไม่จ่ายยาโดยผลकार

สำหรับคนไข้และญาติท่านได้กำหนดระเบียบปฏิบัติ ให้รักษา
ศีล ๕ โดยเคร่งครัด พบท่านทุกครั้งที่ต้องการยา และให้ช่วยกันรักษา
ความสะอาด นอกจากนี้ ยังมีกฎห้ามจ้างวานผู้ช่วยของวัดเฝ้าไข้
ห้ามดื่มสุราทั้งในและนอกวัด และมีให้เบียดวิญญูหรือส่งเสียงดังรบกวน
ผู้อื่น เป็นต้น

การให้การดูแลคนไข้ด้วยเจตนาดี ด้วยความรู้ ความสามารถ
และประสบการณ์ และอยู่ในขอบเขตที่สามารถกระทำได้ บนพื้นฐาน
ของจรรยาบรรณที่เคร่งครัด ทำให้กิตติศัพท์ของท่านเลื่องลือไปไกล มี
ผู้มาขอรับความช่วยเหลือทั้งจากใกล้และไกล และทางราชการก็ให้การ
ยอมรับท่าน โดยในปี ๒๕๔๐ กระทรวงสาธารณสุข ได้มอบเกียรติบัตร
แก่ท่านในฐานะ “เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทย” และต่อมา
คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย ได้มอบใบประกอบโรค
ศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรม ให้แก่ท่าน เมื่อวันที่
๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๘

ท่านพระครูอุปการพัฒนกิจ เป็นพระผู้ทำคุณประโยชน์เป็น
อนเนกประการให้แก่ประชาชน ชุมชน และทางราชการ นับเป็นผู้ฟื้นฟู
บทบาทของวัดให้เป็นที่พึ่งทั้งทางกาย ทางใจและทางสังคมของชุมชน
ได้สืบทอดบทบาทของสงฆ์ทางการแพทย์ที่มาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล
ทำให้วัดเป็นที่เยียวยาทั้งทางด้านจิตใจ และร่างกายของประชาชน

ในทางการแพทย์แผนไทย ท่านเป็นผู้สืบทอดขนบทั้งของการ
เรียนรู้จากบรรพบุรุษ และศึกษาต่อเมืองจนแตกฉาน ตลอดจนการ
ประกอบเวชปฏิบัติให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เจ็บไข้เพื่อประโยชน์
ของคนไข้อย่างแท้จริง

ท่านพระครูอุปการพัฒนกิจ จึงเป็นผู้เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะ
ได้รับการประกาศเกียรติคุณเป็นแพทย์ไทยดีเด่นแห่งชาติประจำปีนี้.

สัมมนานียกถา โดย พระครูอุปการพัฒนกิจ

ในพิธีถวายโล่เกียรติคุณเพื่อเชิดชูเกียรติคนไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔

วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๔ เวลา ๑๑.๒๐ - ๑๑.๔๕ น.

ณ ห้องประชุม ฟีนิกซ์ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้าอิมแพค

เมืองทองธานี อ.เมือง จ.นนทบุรี

เจริญพร ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน วันนี้เป็นโอกาสที่ดีที่ทุกท่านให้ความสำคัญกับการแพทย์แผนไทย ภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพของแผ่นดินและให้ความสำคัญกับบุคคลที่ดำรงรักษาองค์ความรู้ภูมิปัญญานำมาใช้ในการเยียวยารักษาผู้ป่วย ช่วยเหลือกันในวิถีวัฒนธรรมไทย

อาตมารู้สึกเป็นเกียรติ ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นบุคคลแรกที่ได้รับโล่เชิดชูเกียรตินี้

คำว่า หมอไทย ในที่นี้ หมายถึง แพทย์แผนไทยหรือหมอพื้นบ้าน ผู้ได้รับใบประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย โดยหมายรวมถึง แพทย์แผนไทยทั้งประเภท ก ประเภท ข และประเภท ค

สำหรับอาตมาเป็นหมอไทยประเภท ค คือ หมอพื้นบ้านที่ได้รับการรับรองว่า เป็นผู้มีความรู้มีประสบการณ์และดูแลรักษาผู้ป่วยมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า ๒๐ ปี อาตมาได้รับการรับรองเป็น ๕ คนแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เพราะให้การดูแลรักษาผู้ป่วยที่วัดหนองหญ้าขาวมานานกว่า ๓๐ ปี จนถึงปัจจุบันก็ยังคงมีผู้ป่วยมารักษาที่วัดทุกวัน โดยเฉพาะคนไข้อัมพฤกษ์ อัมพาต มี ทั้งที่นอนพักรักษาที่วัดและที่ไปกลับอีกทั้งยังเป็นที่พักปฏิบัติด้านการนวดไทยในโครงการฟื้นฟูการนวดไทยและโครงการฝึกอบรมการนวดไทยของหน่วยงานภาครัฐอีกด้วย

ในสมัยก่อน คนที่จะเป็นหมอได้จะต้องผ่านการอบรมจรรยาบรรณและคุณธรรม ปลูกฝังจิตวิญญาณการเป็นหมอที่จะต้องช่วยเหลือคน ไม่ใช่ขายคน ต้องเสียสละส่วนตนเพื่อบำบัดทุกข์ ใช้ความรู้เพื่อช่วยคน ต้องทำตัวให้เป็นที่เคารพนับถือ เป็นที่พึ่งของประชาชนในยามเจ็บป่วย

กว่าจะได้เรียนจะต้องผ่านการทดสอบความจริงใจ ความตั้งใจ อาตมาสนใจชอบที่จะรักษามาแต่เด็กอายุ ๑๒ ขวบ ขอเรียนรู้อาตมาเรียนจริงที่อายุ ๔-๕ ครั้ง ได้เรียนจริงก็อายุ ๑๓ ขวบ ลุงถึงบอกว่า ถ้าจะเรียนหมอ ต้องเสียสละ มีพรหมวิหารสี่

เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาต่อผู้ป่วย ต้องไม่เลือกชั้นวรรณะ ไม่เลือกปฏิบัติ จะเห็นแก่ตัวไม่ได้ เห็นแก่สินจ้างรางวัลไม่ได้ ต้องช่วย มนุษย์ด้วยศีลธรรม ต้องมีจิตวิญญาณแบบนี้ถึงจะเรียนหมอได้

ที่สำคัญต้องมี ๓ อย่างคือ หนึ่ง-ใจสู้ สอง-มีจิตเมตตา สาม-หวังบุญกุศลเมื่อเป็นหมอก็ต้องปฏิบัติจริง ให้ความรู้ในการดูแลรักษา ผู้ป่วยแต่ละราย แต่ละโรค หมอแต่ละคนเก่งไม่เหมือนกัน หมอโบราณ ไม่ใช่เจ้าของคนไข้ แต่ต้องช่วยเหลือกัน มีความสามัคคี ไม่มีทิฐิ ถ้ามีทิฐิคนไข้ก็ตาย เมื่อช่วยรักษาคนไข้หายแล้วสามารถขอเรียนรู้ ขอเป็นศิษย์กันได้

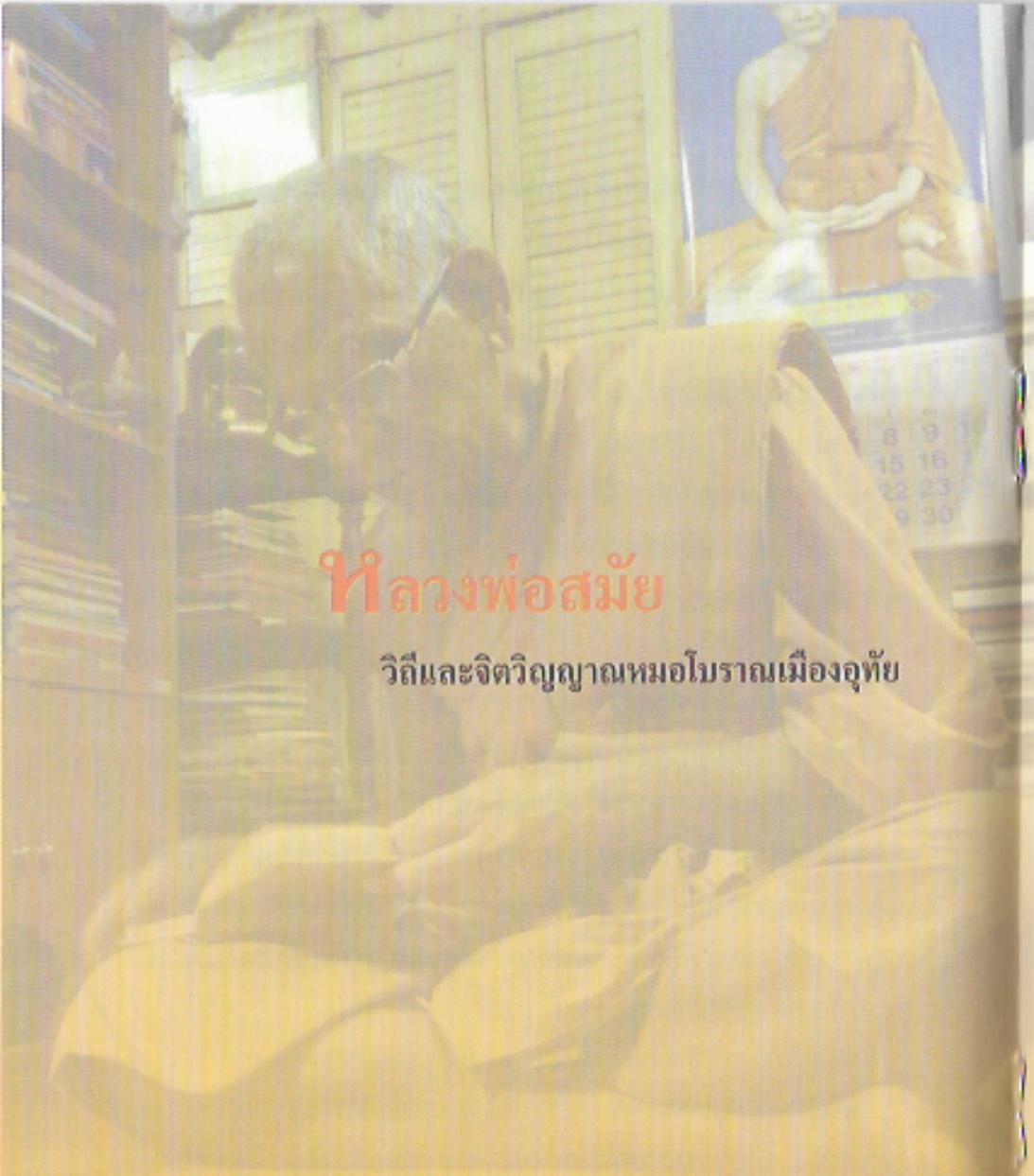
การที่อาตมาได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมอไทยดีเด่นในครั้งนี้ นับเป็นอันสูงศักดิ์หนึ่งที่แสดงว่าภาครัฐในระดับนโยบายให้การยอมรับ ทำให้สังคมได้รับรู้และเห็นบทบาทของวัดกับการเยียวยาดูแลรักษา ผู้ทุกข์ยาก เป็นอีกมิติหนึ่งที่ยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไทยปัจจุบันที่ เจริญด้วยเทคโนโลยีทางการแพทย์มากมาย

การเยียวยารักษาผู้ป่วยในวัดนั้นมีมาแต่สมัยพุทธกาลโดยในช่วงแรกมุ่งเน้นที่การดูแลพระสงฆ์ด้วยตัวเอง แล้วขยายการดูแลช่วยเหลือชาวบ้านผู้เจ็บป่วยที่เข้ามาพึ่งพิง หมอพระและวัดขยายไปพร้อมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

วัดเป็นจุดตั้งต้นทั้งด้านการศึกษา และการสาธารณสุข เป็นสิ่ง ที่ดำรงอยู่ในวิถีชีวิตของชาวบ้านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงหวังว่า ทางผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายและในทุกระดับ จะให้ความสำคัญ ต่อการฟื้นฟูบทบาทของวัดกับการเยียวยารักษาสุขภาพประชาชนใน ชุมชนกันอย่างจริงจัง

อีกทั้งจะส่งเสริมสนับสนุนหมอพื้นบ้าน หมอไทยให้รวมตัวกัน ช่วยเหลือกันเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง เพื่อดำรงรักษาวิถีการดูแลรักษา แบบพื้นบ้านให้เป็นที่พึ่งของประชาชนสืบไป

สุดท้ายนี้ อาตมาขออัญวยอวยพรให้ คุณโยมท่านประธาน จัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ และคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ รวมทั้งท่านผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมประชุม ทุกท่านจงประสบแต่ความสุข ความเจริญ ขออัญวยคุณพระศรี รัตนตรัย พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า และอำนาจคุณครู บูรพาจารย์ จงดลบันดาลให้ทุกท่านจงประสบแต่ความสุข ความเจริญในหน้าที่ การงาน ตลอดกาลเทอญ ขอเจริญพร.

พี่หลวงพ่อสมัย

วิถีและจิตวิญญาณหมอโบราณเมืองอุทัย

ก่อนจะเป็นหมอ

“ชอบใจ ลูกใจที่สูงเขารักษาคนหาย แล้วชาวบ้านให้ความเคารพนับถือสูง เห็นบุญคุณกุศลที่สูงทำ และสูงเป็นคนเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว ก็ถึงได้มีจิตวิญญาณแบบนี้ ถึงได้เรียนอย่างนี้”

ด้วยภาพประทับใจที่เห็นเบื้องหน้า...เด็กชายสมัย จันทร์ประจักษ์ บุตรชายคนกลางของพ่อสีกับแม่ทองสุข จันทร์ประจักษ์แห่งบ้านหนองไผ่แบน เมืองอุทัยธานี จึงเฝ้าติดตามลุงเขียวลภาคธัญกิจไปรักษาเบียวยาคนไข้

กระทั่งวันหนึ่ง...

“อยากเรียนหมอ หรือใจเถ้ามึงมานั่งดูนะ”

“ฉันอยากจะเรียน...ลุง” หลานชายวัย ๑๒ ปีตอบ

“วันหน้า มึงค่อยมาเรียน”

แม้ไม่รู้ว่ วันหน้าที่ลุงว่า จะมาถึงเมื่อไหร่ ??? หลานชายคนนี้ก็ยังไปเฝ้าดูลุงอยู่เป็นประจำและยืนยันทุกครั้งที่ถูกถาม---ฉันอยากเรียนหมอ ฉันอยากเรียนหมอ

“มึงจะเรียนหมอ ไม่ใช่เป็นนายคนนะ มึงต้องเป็นชี้อ่าคน มึงต้องเสียสละ มีความเมตตา พรหมวิหาร 4 ในใจ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาต่อคนป่วย เป็นหมอนี้ เขาตามไปยามใด มึงก็ต้องไปหายามนั้น

คนยากดีมีจน ไม่เลือกชั้นวรรณะ มึงต้องรักษาทุกคน จะไปเลือกปฏิบัติไม่ได้ จะไปเห็นแก่ตัวไม่ได้ จะไปเห็นแก่สินจ้างรางวัลไม่ได้ *มึงจะเรียนได้ หรือไม่?*

หนึ่งปีหลังจากสืบความมุ่งมั่นของหลานชายจนเป็นที่แน่ชัด หมอเขียวจึงเริ่มถ่ายทอดวิชาแพทย์แผนโบราณที่ตนเรียนจากหมอเถด ผู้มีศักดิ์เป็นตาและเป็นหมอชื่อดังแห่งเมืองอุทัย ให้กับเด็กชายสมัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรประสิทธิ์เวท (โรงเรียนวัดเนินเหล็ก)

ภาพแก่ตระกูลหมอแผนโบราณ หมอเถด (ซ้าย) หมอเขียว (ขวา)

หมอเจี๊ว ฉลาดขี้ขี้

พระครูอุทัยธรรมวิจิตร (หลวงพ่ोजิว)

ทุกๆ วันหยุด หากไม่มีกิจที่พระครูอุทัยธรรมวิจิตร (หลวงพ่ोजิว) เจ้าอาวาสวัดเนินเหล็ก ผู้คอยอุปการะใช้ให้ทำงาน เขาจะหาโอกาสกลับบ้านหนองไผ่แบนไปเรียนวิชาแพทย์ โดยการติดตามหมอเขียวออกไปเยี่ยมยาคนไข้อยู่เป็นประจำกระทั่ง จบมัธยมศึกษาตอนปลาย

“มึงจบก็ดีแล้ว มึงก็เรียนมาหลายปี ยกครูซะ กูก็แก่แล้ว เสียเวลาจะตาย” นายสมัย จันทน์ประจักษ์และเพื่อนอีกสองคน นายเปลี่ยน นายจุกทำพิธียกครูเป็นศิษย์รุ่นสุดท้ายของหมอเขียวในคราวนั้น...

จุดเปลี่ยน

วิถีของการสืบทอดความเป็นหมอแผนโบราณเช่นตาทวด และลุงเริ่มพลิกผันเมื่อหนุ่มสมัยจันทน์ประจักษ์ วัย ๒๐ ปีบุรีบุรณ์ (พ.ศ.๒๕๐๙) จับได้ใบแดงติดทหารเกณฑ์ไปรับราชการชายแดนในช่วงที่สงครามระหว่างรัฐบาลไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เริ่มปะทุ...!!!

ใกล้ปลดประจำการผู้บังคับบัญชาเสนอให้พลทหารสมัย เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรพิเศษนายสิบทหารบก ณ ค่ายจิระประวัติ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเข้าประจำการในกองพลทหารอาสาสมัคร (พล.อสส.) หรือที่รู้จักกันในนาม กองพลเสือดำ

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๑๒ สิบตรีสมัย เป็นทหาร ๑ ใน ๕,๕๘๒ นาย ของ พล.อสส. ผลัดที่ ๒ ส่วนที่ ๑ ที่ถูกเรียกเข้าฝึกเตรียมความพร้อม ณ ค่ายกาญจนบุรี ๓.ลาดหญ้า อ.เมือง จ.กาญจนบุรี เป็นเวลา ๒๕ สัปดาห์ ก่อนจะถูกส่งไปปฏิบัติภารกิจทางทหารร่วมกับกองทัพสหรัฐอเมริกา กองทัพบกเวียดนาม ณ จังหวัดเบียนฮว่า (Bien Hoa) ทางตะวันออกเฉียงเหนือของนครไซ่ง่อนสาธารณรัฐเวียดนาม ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๑๒ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๑๓

รายงานจากกองทัพซีให้เห็นความสำเร็จของ พล.อ.สส. ผลัดที่ ๒ ส่วนที่ ๑ ในช่วง ๙ เดือนที่เข้าไปร่วมสงครามเวียดนาม (สงครามอเมริกา ตามคำเรียกของชาวเวียดนามเหนือ)ว่ามีการปฏิบัติการ ทั้งสิ้น ๘๒๕ ครั้ง ทำลายบังเกอร์ได้ ๓,๐๐๐ แห่ง สังหารฝ่ายตรงข้าม ๖๐๖ คน จับเชลยได้ ๑๕ คน มอบตัว ๘๘ คน

“ก็ไม่รู้ว่า เกิดอะไรขึ้นบ้าง เขา(สิบตรีสมัย)ไม่ค่อยเล่าเรื่องในสนามรบให้ใครฟังมากนักรู้เพียงหลังโดนกับระเบิดมาที่เห็นๆ ก็ก่อนไปเป็นทหารไม่กินเหล้า กลับมานี้กินหมักเลย” พระประเสริฐ สิริบุญโญ อดีตเพื่อนร่วมรุ่นและพระแห่งวัดเนินเหล็ก เล่าความ

สิบตรี สมัย จันทน์ประจักษ์
ภาพถ่ายก่อนไปสมรภูมิจังหวัดเวียดนาม

เหรียญที่ระลึกในราชการสงคราม

ในสนามรบ ณ จังหวัดเบียนฮว่า
สาธารณรัฐเวียดนาม

หลังผ่านชีวิตราชการทหารมา ๕ ปีเศษ สิบตรีสมัยลาออกเพื่อสอบบรรจุรับราชการครู ขณะที่รอผลสอบได้ตัดสินใจลาบวช เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๑๔ โดยมีพระอุทานธรรมโสภิต (หลวงพ่อพร้อม) เป็นพระอุปัชฌาย์ และได้ฉายาอาภาโร

เข้าสู่เพศบรรพชิตได้ไม่นานจดหมายเรียกให้ไปรายงานตัวเพื่อรับราชการครูที่จังหวัดชายแดนแห่งหนึ่งส่งมาถึง “ไปขอลาสิกกับหลวงพ่อ(จิว) หลวงพ่อไม่ยอมให้สึก ท่านให้อยู่เป็นพระต่อไป แรกก็ไม่ได้ตั้งใจจะบวชนาน หลวงพ่อบอกอย่างนี้ ก็ต้องทำ”

แม้จะปฏิบัติตามคำแนะนำของหลวงพ่ोजิวด้วยการครองสมณะเพศต่อไป แต่จิตที่ยังจับจอบอยู่กับการเป็นครู ทำให้อาหารโรภิกขุเลือกดับความฟุ้งซ่านด้วยการไปฝึกวิปัสสนากรรมฐานกับหลวงพ่อดำ พระเกจิสายวิปัสสนาชื่อดังแห่งเมืองอุทัย ๑ พรรษาเต็มจากนั้น จึงกลับมาอยู่ที่วัดเนินเหล็ก

ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ หลวงพ่ोजิว ขอให้พระสมัยไปรักษาการเจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าบาง วัดเล็กๆ ที่ตั้งอยู่ริมแควตากแดด หนึ่งโหล่น้ำสาขาของแม่น้ำสะแกกรังพระสมัย ไม่ได้ปฏิเสธข้อเสนองของ หลวงพ่ोजิวเช่นทุกครั้ง หากวิตกว่าวัยพรรษาของตนยังน้อยเกินกว่าจะรับงานปกครองวัดในถิ่นเกิด

ดู...ถึงคราวต้องตัดสินใจอีกครั้ง

เปิดโรงหมอ

ราวปี พ.ศ.๒๕๑๖ ส้าอองเสาวมาลย์ วัย ๓๙ ปี หมอตำแยที่บ้านที่ทำไร่อยู่ใกล้กับพ่อสี จันทรประจักษ์ เกิดอาการปวดท้องเรื้อรัง จึงขอให้พระสมัย ช่วยรักษาให้ นับแต่นั้นมาโยมผู้ที่มีอายุห่างกัน ๑ รอบ ก็เที่ยวเข้าเที่ยวออกวัดหนองหญ้านางอยู่ไม่ขาด

วันหนึ่ง รักษาการเจ้าอาวาสเอ่ยปากชวนอดีตคนไข้หารือ...

“ตกกลางคืน จุดตะเกียงนั่งคุยกัน ท่านว่า ลึกไปเป็นครูตีมัย (ผมว่า) ดี เป็นวิชาชีพ ท่านก็นั่งอิงไปพรรค หา... !!!เมื่อทหารมา เมื่อครูอีก ไม่เอา ก็คุยไปคุยมา วิปีสสมา ตีมัย จะเข้าวิปีสสมา (ผม) ก็บอกว่า ดี ดีคนเดียวอย่างนั้น วิเวกไปเลย ไม่ต้องห่วงใครแล้ว...

คุยไปคุยมา (ผม)ก็นึกถึงเรื่องหมอ ท่านเรียนไว้แล้วผมก็ขอบ้าง **เปิดหมอ** เหนะว่าจ้าง สิริ ก็ดี รุ่งขึ้นก็เก็บยา ๒ หม้อ เป็นยาประสาท ยาแก้ไข้หม้อ ตอนเย็นก็มาทำวัตรอธิฐาน รุ่งขึ้นก็หามกันมาเลย มาเป็นสิบๆ เลย ชังกะ ปาฏิหาริย์ ตั้งแต่วันนั้นก็จนกระทั่งบัดนี้ คนไม่ขาดวัด”

“แรกมาอยู่ที่นี่(วัดหนองหญ้านาง)ก็รักษาแขนหักบ้าง กระดูกแตกบ้าง ตอนนั้นคิดว่า เราเป็นพระ การรักษาจะยุ่งยากที่นี่หมออาจบอกว่า เขาจะช่วย ได้เริ่มกันจริงๆ จังๆ ก็ปี ๒๕๑๖ นั้นแหละ”หลวงพ่อสมัยกล่าว

หมอตำแยเวณวิวิธี การรักษาผู้ป่วยอาการปวดท้องเรื้อรัง

หมอสำออง เสาวมาลย์
อดีตคนไข้ที่ฝึกตนจนกลายเป็นหมอของวัด

หมอรุ่นพี่สอนหมอรุ่นน้อง
โดยให้ลงมือเป็นครู

เชี่ยวชาญความทุกข์

เกือบ ๔ ทศวรรษที่หลวงพ่อสมัยบุกเบิกและพัฒนาวัดหนองหญ้านาง ให้เป็นสถานเชี่ยวชาญความทุกข์จากโรคภัยไข้เจ็บและแหล่งศึกษาเล่าเรียนแจกเช่นบพมาทวัดในครั้งอดีต

ทุกวันนี้หลวงพ่อสมัยยังคงตรวจสอบมาตรฐานโรคของคนไข้และญาติโยม ด้วยตัวท่านเองก่อนจะแนะนำวิธีการรักษาให้สอดคล้องกับอาการที่ปรากฏดังตัวอย่างหญิงวัยกลาง กับญาติอีก ๓ ชีวิตที่ซบรณาจากต่างจังหวัด

“เป็นอะไรมาล่ะ”หลวงพ่อดาม.....“ปวดขา เส้นมันปวดจ๊ะ”
“บ้านอยู่ไหนเนี่ย”.....“สลกบาตร(กำแพงเพชร)”
“แล้ว หมอเขาว่าไง”.....“หมอโรงพยาบาลเขาว่า เป็นเส้น
อักเสบ คราวนี้มันเป็นมาเดือนกว่าแล้วไม่หายสักที”

“มันปวดหรือไง”.....“จ๊ะ ชันแล้วมันปวด ปวดแล้วมันบวม”

“มันปวดในข้อ ไช้มี๊ยะ”.....“จ๊ะ”

หลวงพ่อดมัยนึ่งไปสักครู่ ก่อนวินิจฉัย“ไม่ใช่เส้น มันเป็น
ไขข้อแห้ง”

“แล้วทำไมหายล่ะ หลวงพ่อ”

“ถ้าเธอจะไปแผนปัจจุบัน เธอไปหาหมอที่ชำนาญงานทาง
กระดูกที่โรงพยาบาลกำแพง”ท่านแนะนำ

เธอเอามือจับหัวเข่าข้างซ้ายที่พันผ้าไว้ และกล่าว“นี่ก็ไปทุก
อาทิตย์ละค้ไปฉีดยาเข้าข้อ เข้าเข่า ไปทุกอาทิตย์เลย”

“ไขข้อมันแห้ง ถ้ามันแห้งจะขบกันเอง มันจะละเอียดเลยนะ
จะปวด บวมอักเสบ บางคนก็บวมจนโก่ง ลูกนี้ ไม่ใช่ลูกไหนลูกนี้
ห rokok”หลวงพ่อดมัยนึ่ง ก่อนจึงตอบสิ่งที่เธอค้างคาใจ

“โตนปลวก โตนอะไรไม่โตน ไช้มี๊ยะ”ที่สุด คนไข้ก็เผยสิ่งที่
เธอไม่กล้าถามกับแพทย์แผนปัจจุบันออกมา

หลวงพ่อดมัยนึ่งในเบื้องต้นแต่ก็ทำให้คนไข้สบายใจด้วยการซัก
เกี่ยวกับที่ตั้งบ้านและชี้ว่า ที่ดินผืนที่เธออยู่อาศัยอยู่ ไม่ใช่รูปหลเหตุแห่ง
การเจ็บป่วยที่กำลังเผชิญ

“เขาว่า ฉันไปที่นา ไปโตนปลวก โตนอะไรตอนไปที่นา ก็ไป
ไหว้อะไรมาแล้ว” เธอระบุสถานที่ ความพยายาม

“ไม่ใช่ห rokok เป็นไขข้อแห้งไอ้ผีนั่นมีจริง แต่มันไม่แบบนี้
ไอ้ปลวกนั่นมีจริง แต่มันไม่ทำแบบนี้ห rokok ไม่ใช่แบบนี้ห rokok...ถ้าจะ
เขาเขาไปกิน ก็มียาสมุนไพรไปด้มกินรักษาซะ”

หลวงพ่อดมัยนึ่งตรวจอาการผู้ป่วยด้วยตัวท่านเอง

ญาติโยม และคนไข้ ที่มารับการรักษาที่วัด

หลวงพ่อดมัยนึ่งมีใบภานของสายพระคุณ

โรงหมอนี้มีการผลิตยาแผนโบราณในรูปแบบยาหม้อ ยาผง
ยาลูกกลอน ยาน้ำมันยาประคบ และยาอบ โดยใช้สมุนไพร ไม่ใช่น้อย
กว่า ๑๗๐ ชนิด เฉพาะ“ยาอบ” ที่ใช้ในโรงอบไอน้ำสมุนไพร ซึ่งทางวัด
เปิดให้บริการมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ก็มีตัวยาทั้งหมด ๔๓ ชนิด

๒๐-๓๐ ปีให้หลัง ยาอัมพฤกษ์ อัมพาท ยาเหน็บชา คือ
กลุ่มยาในลำดับต้น ๆ ที่ทางวัดต้องจัดเตรียมมากกว่ากลุ่มยาประเภท
อื่น เช่นเดียวกับ คนไข้ที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังในกลุ่มนี้ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น
หลายคนต้องพักรักษาตัวอยู่ที่วัดแห่งนี้เป็นเวลาานหลายปี

พระภุชงค์ ม่านทอง คือ หนึ่งในนั้น

“ตอนเป็นหมรวาส ทานเหล้าเยอะ ทานเหล้าเสร็จแล้วก็นอน ตื่นมาก็หมดเรี่ยวหมดแรง อยู่ไปอยู่มากก็พูดไม่ได้ พูดเหมือนคนคิด อ่าง ปากเบี้ยว ตาฉีกจากนั้นมาไม่รู้จะทำยังไง ขวนขวายหาที่รักษาโดน เขาหลอก โคนเขาอำมาหลายที่แล้วไม่ดีขึ้น มาเจอเจ้าคณะตำบลที่ หัวหิน ท่านพามาฝากหลวงพ่อ หลวงพ่อก็กินยาสมุนไพร เข้าห้องอบ นวด ได้ประมาณ ๖ เดือนอาการเริ่มดีขึ้น กระทั่งครบ ๕ ปีๆ นี้แล้ว”

นับแต่เปิดโรงหมอมมา หลวงพ่อก็ไม่เคยเรียกค่าบริการใดๆ จากคนไข้และญาติโยมที่เข้ามารับการรักษา เหตุนี้อาจทำให้บางคนคิด ไปได้ว่าเป็นเรื่องธรรมดาของสังคมพุทธที่คนนิยมทำบุญทำทาน จึงไม่น่ายากอะไรที่วัดแห่งนี้จะสามารถระดมทุนมาปฏิบัติกิจเหล่านี้ได้

“ถ้าไม่หวังบุญกุศลทำไม่ได้หรอกหวังเอาลาภ ขาดทุนทุกวันนี้ ยังต้องไปขึ้นร้านเก๊สที่เขาขายยาอยู่ ไม่ใช่ว่ามีทุนไปให้เขาจะต้องไป เข้มมาก่อน ไม่มีทุนให้หรอก ต้องเปิดตู้ (บริจาค) ไปให้ส่ายาเขา ได้น้อยก็ส่งน้อย ได้มากก็ส่งมาก”หลวงพ่อสมัยตอบข้อสงสัย

สร้างชุมชนหมอ

คนไข้ที่เข้ามารับการรักษากับหลวงพ่อสมัย น้อยคนนักที่จะรู้ว่า ท่านมีแนวคิดในการมอง “คนไข้เป็นครู” ครูที่ทำให้ความรู้ด้านการแพทย์ แผนโบราณของท่านและโรงหมอแห่งนี้ถูกปฏิบัติและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

“เราเรียนมาแล้วสมุฏฐานเป็นอย่างนี้ๆ แต่ว่า คนป่วยไม่บอก อาการเราเป็นหมอ จะรู้หรือว่า อาการเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น คนป่วยบอกผมปวดนะเส้นนั้น เส้นนี้ เขาเป็นครูแล้ว ดูกดครู บอกให้ ราบปฏิบัติอย่างนี้ๆ เพราะสมุฏฐานในการเกิดของโรคเกิดจากคนป่วย”

นอกจากการพิจารณาคนไข้ในฐานะครูแล้ว ท่านยังเปิดโอกาส ให้คนไข้พระและญาติโยมทั้งชาย-หญิง ที่มีความตั้งใจใฝ่รู้ สามารถฝึกฝนตนให้กลายเป็นหมอพื้นบ้านของวัดได้

“หลวงพ่อก็ไม่คำนึงว่า จะเรียนจบอะไรมา...ต้องถามก่อน ว่า เต็มใจจะเสียสละ หรือไม่...สอนกันตัวต่อตัว สอนให้รู้วิธีปฏิบัติ นี้วิชาขนาด ถ้าวิชาสมุนไพรก็ต้องจดเป็นตำรา...ผู้หญิงก็เรียนได้ เรียน ผดุงครรภ์ เรียนหมอนวด ถ้าจะเรียนสมุนไพรก็ได้ แต่เขาไม่ค่อยนิยม กันแต่ยกเว้นการเหยียบเหล็กแดง ต้องใช้วิชาอาคม ครูบาอาจารย์จะ ถือหน่อย ทางวิชาอาคมต้องเว้น”

ด้วย ยึดเอาคนไข้เป็นที่ตั้ง และเข้าใจถึงข้อจำกัดของมนุษย์ การสร้างหมอรุ่นใหม่ของหลวงพ่อสมัย จึงเดินอยู่บนเส้นทางของการ สร้างชุมชนหมอให้เป็นชุมชนที่ใช้ปัญญาควบคู่กับศีลธรรม

“หมอบุราณจะต้องไม่มีพิธี ต้องสามัคคีกัน จะมีพิธีได้ไง มีพิธี ก็ตายนะสิ ก็ใช้คนไข้ก็จะตายนะสิ ตัวเองไม่เก่งไปก็ใช้ก็ตายนะสิ จรรยาบรรณจะไม่ดี มันจะทำให้เราเสีย”

ขณะเดียวกันหลวงพ่อก็พร่ำสอนให้ลูกศิษย์หมอบของท่านฟัง
เคารพให้เกียรติ และพยายามประสานความรู้การแพทย์แผนโบราณ
กับความรู้ทางการแพทย์ชุดอื่น

“เขามาหา เราก็ภูมิใจ เราช่วยทั้งสองฝ่าย แล้วหลวงพ่อก็
ไม่เคยไปเสียดสีแผนปัจจุบันชุดทุกครั้ง ปัจจุบันเขาก็ดี ไม่ใช่ไม่ดี ดี
ประเสริฐ แผนโบราณ ก็ล้ำเลิศ เราช่วยกันดีกว่า ดีกว่าไปทะเลาะกัน
ช่วยกันดีกว่า ดีกว่าไปตั้งทิวมองง่กันและกัน”

ทิ้งท้าย

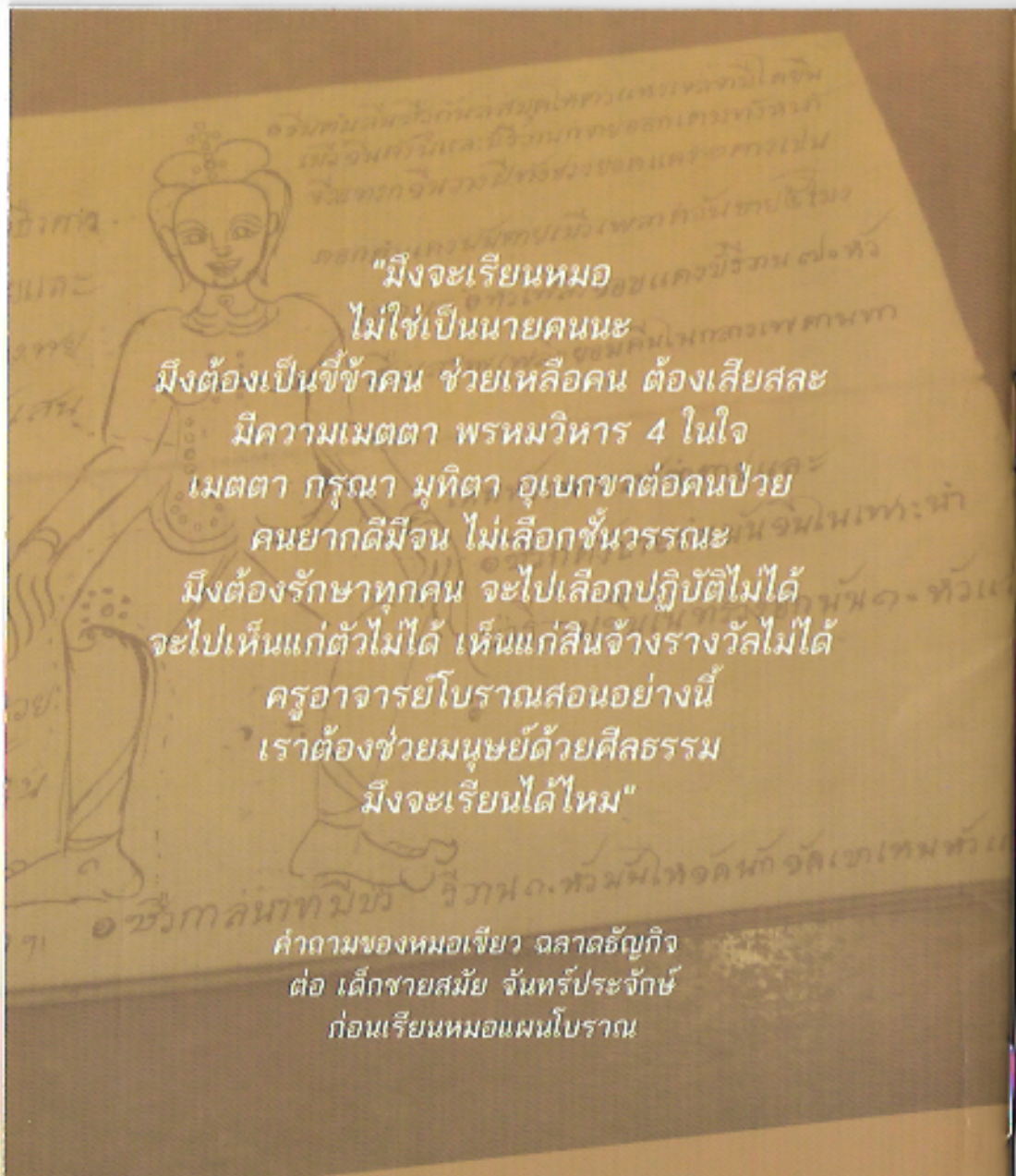
หากคำนวณนับด้วยเวลา...เกือบ ๔๐ ปีที่หาใช้น้อย
หากชีวิตด้วยคนไข้...มากกว่าแสนคน ก็หนักหนาอยู่
เพียงถามว่า...

เหตุใด หลวงพ่อสมัยหมอบโบราณแห่งเมืองอุทัยยังทำกิจนี้อยู่
มิรู้เหนื่อย

“หลวงพ่อมุมนะอย่างนี้ ต้องทำอย่างนี้ ถ้าทำอย่างนี้ไม่สำเร็จ
เขาก็ดูถูกว่า แพทย์แผนโบราณไม่เป็นจริง ต้องทำมุมนะให้สำเร็จ ให้
เขาเห็นว่า แพทย์โบราณเป็นจริง ให้พิสูจน์ได้ว่า เป็นของสิ่งจะธรรมที่
สู่โลกมาจริงๆ ให้ประชาชนได้เห็น คุณค่าของแพทย์แผนโบราณจริงๆ

...

หลวงพ่อดังกล่าวให้เห็นจนกว่าแผ่นดินจะกลบหน้ากัน”

"มิ่งจะเรียนหมอ
ไม่ใช่เป็นนายคนนะ

มิ่งต้องเป็นชีช้าคน ช่วยเหลือคน ต้องเสียสละ
มีความเมตตา พรหมวิหาร 4 ในใจ
เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาต่อคนป่วย
คนยากดีมีจน ไม่เลือกชั้นวรรณะ
มิ่งต้องรักษาทุกคน จะไปเลือกปฏิบัติไม่ได้
จะไปเห็นแก่ตัวไม่ได้ เห็นแก่สินจ้างรางวัลไม่ได้
ครูอาจารย์โบราณสอนอย่างนี้
เราต้องช่วยมนุษย์ด้วยศีลธรรม
มิ่งจะเรียนได้ไหม"

คำถามของหมอเจี๊ยะ ฉลาดธัญกิจ
ต่อ เด็กชายสมัย จันทรประจักษ์
ก่อนเรียนหมอแผนโบราณ

